

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 546/2021-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľov [REDACTED]

[REDACTED], zastúpených JUDr. Jaroslavom Viglaským, advokátom, Mlynská 54, Banská Bystrica, proti postupu Okresného súdu Žiar nad Hronom v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 121/2015 a postupu Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 57/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľov, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľov

1. Sťažovatelia sa ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu 12. januára 2021 domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 121/2015 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 57/2020 (ďalej len „napadnuté konanie krajského súdu“). Sťažovatelia tiež navrhovali, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu v napadnutom konaní konať. Sťažovatelia ďalej žiadali, aby im ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie v celkovej sume 34 000 eur a náhradu trov konania.

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľky bola vedená ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 72/2021 a bola pridelená sudcovi spravodajcovi Miroslavovi Durišovi. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola vedená ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 71/2021 a bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 57/2021-14 z 9. februára 2021

boli veci vedené ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 72/2021 a sp. zn. Rvp 71/2021 spojené na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 71/2021.

3. Z ústavných sťažností zhodne vyplýva, že sťažovatelia sa žalobou doručenou okresnému súdu 31. marca 2015 domáhali určenia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. Sťažovatelia uviedli chronológiu úkonov vykonaných okresným súdom v napadnutom konaní a tiež hodnotili skutkovú a právnu náročnosť veci a správanie strán sporu. Sťažovatelia tiež konštatovali, že 7. februára 2020 okresný súd vyhlásil vo veci rozsudok (po 58 mesiacoch od podania žaloby), proti ktorému podali odvolanie.

4. Sťažovatelia poznamenali, že celkové konanie trvá už takmer 70 mesiacov, čo možno z ústavnoprávneho hľadiska považovať za neakceptovateľné. Postup okresného súdu sťažovatelia nepovažujú za dostatočne efektívny, keď sa neriadil zásadou *ne ultra petitem* a vykonával dokazovanie o skutočnostiach, ktoré nesúviseli s danou vecou. Okresný súd tiež nevyužíval procesné prostriedky na predchádzanie zbytočným priet'ahom najmä pri vykonávaní znaleckého dokazovania. Okresný súd odročoval pojednávania bez uvedenia dôležitých dôvodov a stanovenia dátumu nového pojednávania. Zbytočné priet'ahy sťažovatelia vidia aj v odvolacom konaní, keď krajský súd do podania ústavných sťažností nerozhodol o odvolaní proti rozsudku okresného súdu zo 7. februára 2020.

5. Sťažovatelia doplnili ústavné sťažnosti podaniami doručenými ústavnému súdu 12. januára 2021. V týchto podaniach sťažovatelia uviedli, že pred podaním ústavných sťažností nepodali sťažnosť predsedovi okresného súdu, aj keď sa podaniami z 22. septembra 2016, 31. januára 2017 a 12. decembra 2017 dožadovali informácií o stave napadnutého konania okresného súdu. Tieto podania však možno podľa ich názoru považovať za sťažnosti na priet'ahy, na ktoré ale okresný súd neodpovedal.

II.

Predbežné prerokovanie ústavných sťažností

6. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

7. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

9. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 76/03, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017). Samotným prerokovaním veci na všeobecnom súde

sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

10. Ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru (napr. II. ÚS 12/01, IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 205/03, I. ÚS 16/04), podľa ktorej sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi verejnej moci ešte mohlo trvať. Uvedený záver vychádza zo skutočnosti, že ústavná sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo.

11. Z vyžiadaného súdneho spisu vyplýva, že okresný súd rozhodol vo veci samej rozsudkom zo 7. februára 2020. Po vykonaní úkonov súvisiacich s podaným odvolaním sťažovateľov bol 27. júla 2020 súdny spis doručený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľov. Napadnuté konanie okresného súdu sa teda vo veci samej skončilo v prvom stupni ešte pred podaním ústavných sťažností sťažovateľov (12. januára 2021) a v čase podania ústavných sťažností nebol okresný súd vo veci samej činný. Od predloženia veci na rozhodnutie odvolaciemu súdu okresný súd nemohol ovplyvniť priebeh konania, t. j. ani porušiť v bode 1 uvedené práva sťažovateľov. Vydaním meritórneho rozhodnutia, vykonaním úkonov súvisiacich s podaným odvolaním a predložením veci na rozhodnutie odvolaciemu súdu okresný súd vykonal všetky relevantné úkony smerujúce k nastoleniu právnej istoty sťažovateľov.

12. Ústavný súd ďalej uvádza, že pri ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy už v minulosti bola odmietnutá ústavná sťažnosť ako zjavne neopodstatnená „vzhľadom na skutočnosť, že celková doba konania pred súdom, ako aj postup zákonného sudcu nesignalizovali reálnu možnosť zbytočných prietáhov, a tým ani porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (II. ÚS 109/03), resp. ak „argumenty v sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie“ (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04).

13. Ústavný súd konštatuje, že prípisom krajského súdu z 19. januára 2021 doručeným nasledujúceho dňa boli oznámené právnomu zástupcovi sťažovateľov miesto a termín verejného vyhlásenia (27. januára 2021) rozhodnutia krajského súdu, ktorého sa zúčastnil právny zástupca sťažovateľov. Po písomnom vyhotovení rozsudku krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu, bol súdny spis doručený okresnému súdu 19. februára 2021. Podľa názoru ústavného súdu preto doba konania pred krajským súdom (6 mesiacov) bola v rámci ústavnej akceptovateľnosti, keďže iba od predloženia veci okresným súdom mohol krajský súd ovplyvňovať priebeh napadnutého konania.

14. Ústavný súd poznamenáva, že ústavné sťažnosti boli podané 2 týždne pred verejným vyhlásením rozhodnutia krajského súdu (7 dní pred oznámením krajského súdu právnomu zástupcovi o verejnom vyhlásení jeho rozhodnutia). Sťažovatelia prostredníctvom ich právneho zástupcu boli oboznámení s výsledkom daného odvolacieho konania na verejnom vyhlásení rozhodnutia, a preto už 27. januára 2021 bola odstránená ich právna neistota týkajúca sa veci samej

(rozsudok okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu následne nadobudli vo veci samej vrátane nároku na náhradu trov konania právoplatnosť 10. marca 2021).

15. Podľa názoru ústavného súdu sťažovatelia nekonali v záujme efektívnej ochrany svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorého obsahom je primárne a materiálne odstránenie stavu právnej neistoty, ktorá nastane právoplatnosťou rozhodnutia súdu (m. m. IV. ÚS 419/2020). Materiálna kompenzácia porušeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je len sekundárnym, nie primárnym dôsledkom jeho porušenia, ktorej priznanie je viazané navyše na vyslovenie jeho porušenia za súčasného skutkového zistenia o pretrvávajúcom stave právnej neistoty v dôsledku neskončeného sporu. Sťažovatelia sa nebránili ústavnou sťažnosťou, v ktorej by namietali porušenie ich v bode 1 uvedených práv počas konania na okresnom súde v snahe doceliť jeho čo najskoršie rozhodnutie vo veci samej. Samotní sťažovatelia podali odvolanie proti meritórnemu rozhodnutiu okresného súdu, a preto si museli byť vedomí toho, že týmto logicky dôjde aj k predĺženiu celého konania. Sťažovatelia využili ústavnú sťažnosť až v odvolacom konaní tesne pred tým, ako rozhodol krajský súd vo veci samej (pozri predchádzajúci bod). Podľa názoru ústavného súdu sťažovatelia nekonali v snahe ich právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ochrániť, ale len využiť celkovú dĺžku konania na priznanie čo najvyššej materiálnej kompenzácie.

16. Ústavný súd ale neignoruje skutočnosť, že od právoplatnosti veci samej nebolo okresným súdom právoplatne rozhodnuté o „všetkých“ trovách konania (t. j. za obdobie približne 8 mesiacov). Uznesením okresného súdu zo 7. júna 2021 boli sťažovatelia zaviazaní zaplatiť súdnemu znalcovi znalečné v sume 137,48 eur (výrok I) a tiež boli zaviazaní zaplatiť štátu trovy konania v sume 9,57 eur (výrok II). Proti výroku I tohto uznesenia sťažovatelia podali sťažnosť z 25. júna 2021 (výrok II nadobudol právoplatnosť 10. júla 2021), ktorá bola doručovaná žalovaným spolu s prípisom okresného súdu z 22. septembra 2021 o možnosti sa k nej vyjadriť. O danej sťažnosti sťažovateľov zákonný sudca okresného súdu nerozhodol do času rozhodnutia ústavného súdu. Zároveň ústavný súd dodáva, že ani v prvom stupni nebolo rozhodnuté o konkrétnej výške trov právneho zastúpenia do času jeho rozhodnutia.

17. Ústavný súd však poukazuje na svoju judikatúru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, I. ÚS 66/02), podľa ktorej nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

18. Momentálnu dĺžku rozhodovania okresného súdu o výške trov konania je síce možné považovať za určitý prietah v konaní, ústavný súd však zohľadnil povahu veci, o ktorej okresný súd momentálne rozhoduje, a tiež skutočnosť, že okresný súd nebol celkom nečinný pri rozhodovaní

o výške trov konania. Ústavný tiež bral do úvahy, že sťažovatelia podali sťažnosť proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka o konkrétnej výške znalečného. Sťažovatelia si preto museli byť vedomí toho, že týmto prirodzene dochádza k oddialeniu rozhodnutia týkajúceho sa výšky znalečného. Daný priet'ah preto na prvý pohľad momentálne nedosahuje takú ústavnoprávne relevantnú intenzitu, ktorá by ústavnému súdu umožňovala po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k záveru o porušení v bode 1 uvedených práv sťažovateľov. Ako už totiž bolo uvedené (bod 18), nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

19. Ústavný súd však zároveň pripomína, že prípadná následná nečinnosť okresného súdu alebo jeho prípadná následná neefektívna/nesústredená činnosť by mohla už založiť inú kvalitu posudzovania zbytočných priet'ahov, čo by mohlo mať za následok vyslovenie porušenia v bode 1 označených práv ústavným súdom. V takom prípade by toto rozhodnutie nemalo byť prekážkou prípustnosti opätovného konania pred ústavným súdom a rozhodovania vo veci samej [§ 55 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

20. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavné sťažnosti sťažovateľov pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

21. Keďže ústavné sťažnosti sťažovateľov boli odmietnuté ako celok už pri ich predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ďalších ich návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2021

Libor DUEA
predseda senátu